

Præsentation af kilde 7

– Thorvald Niss' lykønskingsbrev

Kildetype: Lykønskingsbrev fra kunstmaleren Thorvald Niss til malermester N.J. Friis fra 5. maj 1872¹

Afsender: Thorvald Niss (1842-1905) blev malersvend i 1860 og arbejdede en årrække på Den kgl. Porcelænsfabrik. I 1872 ernærede han sig som kunstmaler.

Datering: Brevet er dateret 5. maj 1872

Kontekst: Thorvald Niss var hverken aktivt involveret i politiets eller socialisternes sag den 5. maj 1872, men han var tilfældigvis ude og gå en tur på Nørre Fælled den dag. Niss blev derfor øjenvidne til begivenhederne på Fælleden, hvilket han senere samme dag kort nævnte i sit lykønskingsbrev til sin gamle ven, malermester N.J. Friis.

Kommentarer til kildetypen: Et lykønskingsbrev har til formål at ønske modtageren tillykke, og alt hvad der ellers fremgår af informationer i et sådan brev er ofte underordnet det primære, lykønskningen. Hvad afsenderen tilfældigt har været vidne til, bliver derfor ikke umiddelbart det vigtigste at formidle i brevet. Perifere informationer i et sådan brev kan dog godt få historisk relevans for eftertidens historikere. Det kunne jo tænkes, at det personen har været vidne til, viser sig at være en vigtig historisk begivenhed.

Der kan selvfølgelig være stor forskel på lykønskingsbreve alt afhængigt af, om der er tale om officielle breve fra politikere eller kongelige, eller om det er personlige breve mellem venner. De officielle breve kan godt have andre overordnede formål, såsom at bevare et godt politisk forhold til de andre samfundsspidser eller til andre landes statsoverhoveder. Derfor kan de officielle lykønskingsbreve godt være helt rituelle i deres struktur og være formelle og måske lidt overfladiske. Lykønskninger mellem venner er ofte mere ærlige og nære i tonen, og det falder naturligt at berette om stort og småt, efter at man har skrevet tillykke.

¹ Brevet opbevares i dag på Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv. Brevet er her gengivet efter Jens Engbergs bog "Louis Pio og slaget på Fælleden", Acta serien, Munksgaards kildemapper 2, 1975, Ark 17

Fokuspunkter til kilden

Hvordan beskriver Thorvald Niss slaget på Fælleden?

Overvej, hvad det betyder for kildens troværdighed, at selve beskrivelsen af slaget på Fælleden ikke er det primære fokus i kilden.

Prøv at karakterisere kildens troværdighed i sin beskrivelse af slaget på Fælleden ud fra faktorer som kildens datering, tendens og ud fra forholdet mellem kildens afsender og modtager.

Brev fra kunstmaler Thorvald Niss til malermester N.J. Friis, Slagelse. 5. maj 1872

"Sjældent husker jeg fødselsdage, men i dag har jeg dog været heldigere og overvindende min antipati for pennen sender jeg dig herved min hjerteligste lykønskning. Hendriksen (fra Boltklubben) har haft bryllup den 30. april og befinder sig rigtig godt i sit nye hjem, om et par dage skal Gram til det; dette er jo alt sammen meget rart, men jeg er bange for at klubben ikke rigtig vil trives ved alle disse unge ægtemænd, Herregud konen kan jo ikke sidde alene hjemme, og projektet at holde møderne hjemme skiftevis vil vist snart vise sig uholdbart, og kedeligt er det, for som du selv jo kender, var disse ugentlige knejperier² rigtig rare. Dahlgreen har da været så heldig at få sit billede ophængt i Antiksalen, det ser jo ikke så slemt ud, kun er båden og især figurerne uheldige og skader meget. Hils ham mange gange fra mig og min hustru og skriv snart til ham, det vil vist glæde ham at høre om billedet.

Jeg gik i dag ud ad Fælleden til for at se lidt på kommersen, men kan sgu ikke bare mig for at le af regeringens skrappe forholdsregler, husarer og artilleri og en vældig politistyrke var opmarcherede til stor moro for gadedrenge og som foroven sagt, jeg lo med - men til sidst blev betjentene vel sultne, for efter et 3 gange opfordret "i lovens navn tilbage" styrtede de som gale ind på folk huggende med deres frygtelige stave til højre og venstre, alle faldt for fode som ikke kunne undfly, og det var meget vanskeligt at komme til det, de vandt en glimrende sejr, men jeg frygter autoriteterne har båret sig forkert ad. Banken, museer og andre offentlige bygninger er besatte med militær med ladte geværer. Istedet for at arrestere Pio og konsorter³ skulle de ganske roligt have ladet dem afholde mødet, jeg er vis på de havde gjort fiasko, nu har de ved deres arrestation vundet sig en altfor billig martyrkroner og spektaklerne har alligevel fundet sted. Jeg tror

² Værtshusbesøg

³ ligemænd, folk af hans slags

ikke aftenen vil løbe rigtig heldig af, mange mennesker som ellers ikke sympatiserer med
socialisterne er oprørte over politiets fremfærd. Med mange venlige ønsker fra din gamle ven
Thorvald Niss

Modtag også fra mig kære Friis min hjerteligste lykønskning i anledning af Deres høje fødselsdag,
på snarlig gensyn

Deres Caroline Niss''

Silkeborg 1872 -

Ljeldent husker jeg Fødselsdage, men
i dag har jeg dog været heldig og
overvindende min Antipathi for Penum
sender jeg dig hermed min hjertesigets
Lykønsknin. Hendrikson (fra Balthusken)
har haft Bølling den 30 April og befinder
sig rigtig godt i vort nye Hjem; om
et Par Dage skal fram til det; dette
er jo altsammen meget godt men jeg
er bange for at Balthusken ikke rigtig
vil trives ved alle disse unge Optimister,
Herreguds Penum kan jo ikke sidde alene
hjemme og Projektet at holde Modere
hjemme skifter sig vil vist snart
vise sig ukoldbart og iøjeblik er
det for om vi selv jo kjender vore
dette egentlige Kneiperier rigtig rare.
Vahlgreen har da været saa heldig
at faa sit Billede opkøbt i
Antiksalen, det ser jo ikke saa
slæmt ud, hans ene Beade og isor
Figurerne ublidelige og skader meget.

Hils ham mange gange fra mig
 og min Hustru og skriv snart til ham
 det vil vist glæde ham at høre om
 Billedets. Jeg gik idag ud ad
Falldens tid for at se lidt paa
Hommers, men kan sgu ikke bare
 mig for at lide af Regjeringens
 skrappes Forholdsregler; Husarer og
 Artilleri og en veldig Politistyrke
 vare opmarscherede til stor Morsk
 for Gadedrenge og som foroven sagt
 jeg var med - men tilsidst blev
 Betjentens vel ræltne, for efter et
 3 gange opfordrets "i Lovens Navn
 tilbage" styrtede de som gal
 ind paa Folk, huggende med deres
 frygtelige Hæve tilhøve og venstre;
 Alle faldt for Fode som ikke kunde
 undflye, og det var meget vanskeligt
 at komme til det; de vandt en
 glimrende Seir men jeg frygter
 Autoritetens have været og forkeert
 ad. Banker, Møbler og andre offentlige
 Bygninger ere berøvet med Militær